

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 237. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299310838352/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

Kommentar

Kommentaren er indrettet på denne udgavelses opdeling af teksten i en række med arabertal angivne afsnit, der igen bestemmes nærmere ved enten linjetelling eller – for strofiske tekster – ved strofetelling. I den fremadskridende kommentering efterfølges linjetallet – i fed skrift – af det kommenterede ord i kursiv indenfor skarp afsluttende parentes. Efter skarp parentes følger ordforklaringer, kommentarer og henvisninger. En henvisning til f.eks. 19,34 gælder således afsnit 19 linje 34 i Vb-teksten. Et andet ex.: j.f.n.t. T-28 str.9,1 betyder: jævnfør note til afsnit 28 i Vb-tillægget strofe 9 linje 1. Ved ord og begreber, der skønnes at være interessante eller karakteristiske, er undertiden samlet et repræsentativt udvalg. Se f.eks. 3,53. Kommenteringen gælder den fastlagte tekst. Kun i sjældne tilfælde er der kommentarer til læsemåder i variantapparatet. Se f.eks. n.t. 14,19 og 61,3.

Derefter følger oplysninger om afsnittet som helhed, f.eks. kildeangivelser, tidligere optryk og literaturhenvisninger.

Hvis en tekst fra Vb har levet videre uden for Vb allerede i den første del af 1600-tallet, typisk i et flyveskrift, i en anden bønnebog eller salmesamling eller ordsprogssamling, og har den evt. nået den officielle kirkelige anerkendelse ved optagelse i KGr, er dette noteret til sidst i den pågældende punktcommentar sammen med en oversigt over nye læsemåder i de opregnede kilder til tekstens efterliv. For overskueligheden anføres kun ældste kilde til hver ny læsemåde. Ønskes et nærmere kendskab til *udbredelsen af disse nye læsemåder* i de opregnede kilder, eller ønskes der et overblik over forfæringen i samtlige Vb-tekster i hver enkelt kilde, henvises til kapitlet Trædering, der bla. har til opgave at aflaste punktcommentaren for nærmere enkeltheder om tekstens efterliv.

I punktcommentaren til hver tekst i Vb, der allerede kendes fra Th, dvs. teksterne nr.36 og T2-32 og T-36 og T-37 (de to sidste kendes fra Th86), vil alle markante afvigelser fra Th være registreret *med Th-teksten i skarp parentes*. Heroverfor stilles læsemåden i Vb og evt. kilder med samme eller beslægtet læsemåde. Hvor enkelte Vb-udgaver har samme læsemåde som Th, anføres også disses signatur inden for den skarpe parentes. Se f.eks. n.t.36.

1. Titelblad

2 [VANDREBØG] andagtsbog for rejsende. Titlen er siden brugt i dette øjemed af Peder Nielson Kiøge: *Vandre-Bog udi Rum: indeholdende Morgen- og Aften-Bønner, med Morgen- og Aften-Sange, særdeles og andre Bønner og Sange*. Kbh. 1693. Udenlandske sidestykker til SthVb: Michael Sachs Reißbuchlein darinn Christliche wanderer vnterrichtet werden, wie sie jre gefahr vnd hinderung bedencken, darwider sich rusten vnd trosten, betten vnd sin-

gen sollen, Nürnberg 1581 David Branters Reißbuch, inhaltend I Den Wänderswab vnd Leytung der lieblichen Reysens vnd Wändereus. II Die Pilgerschafft vnd Wälfahrt der frommen Christen, in diesem elenden Leben, Wie sie sich auff ihre Geistliche Wänderschafft risten vnd schicken müssen, 1584 (Tyske bogmusekataloger i KB bd I nr.6 bl.B 4r, nr.12 bl.C 1v, nr.15 bl.E 1v, nr.16 bl.B 4r, nr.18 bl.C 1r). – **4f Lifs Regle** levereregler. – **5 anget** smukke – **5 befattede** sammenfattede, forfattede. – **6 Loff** lov, tak. – **7 øfue** øve. – **7 met** med – **7-8 i hør** hvor som helst – **9 Couponerede** sammensaltet. – **9 skreffne** skrevet – **10 Stenue** aflaf Stennus. – **10 Roschild** førk f.Roschildense, aflaf Roschildens, dvs. fra Roskilde. – **11 Trycks** muligvis germanisme. Se under udg.S s. 340.

2. Titelblads bagside

1-3 Psalm.145 haanen Ps.145 vers 18a citeret efter Chr.III Citatet også brugt som motto i NmBl og 3, ReravENBb bl.8r, her dog Ps.145 v.18-19. Som indl. til bønnerne også i AV 6 **4-7 Job.4** i Sandhed] Job.4.24 Chr.III, har i tilbede, de skulle ... i Aanden og i Sandhed. Bibelstedet indgår i en belæring om den rette måde at bede på i ReravENBb bl.11r og v.

3. Fortalen til den Christelige Læser

2 Læser læser – **3 atel** give agt på. – **4 Landon** belæring – **6 Hør** hvorledes. – **10 uskilling** forskellig – **10 Kaarl** lidelse. – **13 Ingen** ingen] 2 Mos.20,5. – **15-20 Haanen** , **fomme**] Matt.7,7-11, Joh.16,23-24 – **17 paakalder** **Ønd**] jf. 42 str.7.4-5. – **18 Fønttelsen** løftet. – **20 fomme** gavn, lykke – **22 sin Bøn** Føntvor, Matt.6,9-13 – **22 dæne**] affattet, udtalt – **23-24 De vdi. Stel**] Matt.6,8b. – **23 befattis** sammenfattedes, indeholdes. – **23 skarl** vished – **26 Penitentis**] angers, bøds. Den udbredte bødssætning i 1580'erne kan bl.a. aflæses af, at renæssancealderens største bødspredikant, Savonarolas syv bødspredikener udkom i to forskellige danske oversættelser i 1582 og 1587 (LN 1448 og 1449) Bønnen »Om en aluerlige Penitentz» i Alterbogen 1574 gik videre til ReravEIBb, der genoptryktes gang på gang (LN 454-456) Også »En nyttelig bog om Guds Miskundhed» 1533, der genoptryktes 1592 (LN 23 og 410), rummer »En ret Penitentz Bøn, at bede daglige til Guds» – **27 følge**] forsvare – **33 Forhøder**] trækker ud, tover med. Udtrykket skal måske ses på baggrund af de i tiden udbredte eskatologiske forventninger til Kristi svarlige genkomst – **34 hege**] forblive i – **34 Bost**] mangel, skade – **36 i ffhell**] visdom – **37 ude**] tvivle. – **37 nst**] omtalt, nl.17-20. – **39 fønsige**] prøve. – **41 heuste**] viste, dvs. demonstrerede over for – **41-44 Csaunnske** **on**] Matt.15,21-28 – **42 trende snde**] tre gange, var. tvende snde i udg.LB er enten trykke] eller bevidst korrektion – **45 forfare**] erfare. – **47-54 Dofone Tid**] En indholdstbeslægtet belæring om bøn findes i ReravENBb bl.B 6r »En kaart Vnderusning om